

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

# ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 6.

V Ljubljani, v soboto dne 10. junija 1911.

Leto I.

## Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna . . . . . K 18.—  
polletna . . . . . " 9.—  
četrtletna . . . . . " 4.50  
mesečna . . . . . " 1.50  
za inozemstvo celoletno " 30.—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Prosimo vse prijatelje, da nam takoj pošljejo naročnino za „Zarjo“, ker bi jo morali sicer ustaviti, vsem onim, ki bi je ne poslali pravočasno. Imamo velikanske stroške, ki jih moramo tudi poravnati. — [Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

## Volilci!

Le kratek čas še nas loči od važne odločitve. 13. junija se bo izvojeval boj za enako pravico in za vsakdanji kruh, boj zoper davčno oderuštvu in zoper nečuvano varanje, ki so ga z ljudstvom uganjali dosednji meščanski poslanci.

Odločitev je v rokah ljudstva; glasovnica je meč, ki ga vporabljate v tem boju. Glejte, da to svoje orožje dobro rabite in da vsled slabe izbere ne boste kaznovani z novimi, težkimi davki.

Če vam je mar vaš lastni položaj in če vam je na srcu duševna svoboda ljudstva, volite kandidate, ki vam jih priporoča soc.-demokratska stranka.

Ampak ni zadosti, da sami svoje hiše ne zažgete. Glejte, da se tudi sosedje vaši z ognjem ne igrajo. Porabite kratko dobo do odločitve za neumorno agitacijo med znanci in sosedi.

Vsakdo med vami naj bo ne le volilec temveč tudi agitator!

Kandidatje soc.-demokratske stranke so:

### a) Kranjsko:

1. Volilni okraj: Mesto Ljubljana: **Etblin Kristan**, pisatelj v Ljubljani.
2. Ljubljanska okolica: **Anton Kristan**, ravnatelj v Ljubljani.
3. Radovljica-Kranjska gora-Tržič: **Dr. Anton Dermota**, odvetniški kandidat v Gorici.
4. Kranj-Skofja Loka: **Josip Udovč**, uslužbenec ces. kr. državne železnice v Ljubljani.
5. Kamnik-Brdo: **Ivan Tokan**, strokovni tajnik v Ljubljani.
6. Vrhnika-Logatec-Idrija-Cerknica: **Anton Kristan**, ravnatelj v Ljubljani.
7. Postojna-Senožeče-Ilirska Bistrica-Vipava-Lož: **Josip Kopač**, železničarski tajnik v Trstu.
8. Litija-Višnja gora-Radeče: **Fran Bartl**, upravnik v Ljubljani.
9. Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje: **Fr. Hrastovec**, posestnik v Krškem.
10. Velke Lašče-Ribnica-Žužemperk (brez selske občine Smuka): **Ivan Milnar**, tiskar v Ljubljani.
11. Metlika-Rudolfovo (brez selskih občin okraja 12., Črnomelj (brez občine Planina): **Ivan Milnar**, tiskar v Ljubljani.

### b) Štajersko:

24. Volilni okraj: Sodni okraj Maribor (severno od Drave) **Ivan Petelinšek**, železn. ključar v Mariboru.
25. Sodni okraj Maribor (južno od Drave): **Alfred Plöchl**, vozni mojster in posestnik v Pragerskem.
26. Ptuj-Ormož: **Mihael Kosel**, zasebni uradnik v Gradcu.
27. Celje-Vransko: **Ivan Tokan**, strokovni tajnik v Ljubljani.
28. Rogatec-Šmarje-Kozje: **Melhijor Čobal**, vodja konsumnega društva v Zagorju.
29. Brežice-Sevnica-Laški trg: **Melhijor Čobal**, vodja kons. društva v Zagorju.
30. Marenberg-Šoštanj-Slovenji-Gradec: **Ignac Sitter**, rudarski tajnik v Trbovljah.

### c) Koroško:

Volilni okraj Borovlje-Dobrlaves-Železna kaplja-Pliberk: **Ignac Sitter**, rudarski tajnik v Trbovljah.

### d) Goriško:

1. Goriška okolica: **Dr. Henrik Tuma**, odvetnik v Gorici.

2. Ajdovščina-Komen-Sažana: **Josip Kopač**, železniški tujnik v Trstu.

3. Brdo-Cerkno-Kanal: **Just Černe**, železniški strojevodja.

### e) Trst:

Tržaška okolica: **Etblin Kristan**, pisatelj v Ljubljani.

### d) Isrta:

5 vol. okr. Pazin-Labin-Buzek in obč. Barban: **Ivan Jelčič**, zidar v Pulju.

6. vol. okr. Volosko-Kres-Krk in obč. Veliki Lošinj: **Ivan Jelčič**, zidar v Pulju.

### f) Dalmacija:

V Spljetu: **Jakov Gabrič**, krojač v Spljetu.

V Šibeniku: **Jerko Dobrič**, časnikar v Spljetu.

V Dubrovniku: **Jakov Gabrič**, krojač v Spljetu.

## Klerikalci proti koalicijski pravici delavstva.

Že davno je znano, da je najvišja želja meščanskih strank, tako liberalnih kakor klerikalnih, da bi pravico, da se delavstvo lahko svobodno združuje v mogočne strokovne organizacije, kolikor mogoče omejile, zlasti pa bi pravico štrajkanja kar najraje preprečile in onemogočile. Nekateri radikalni sovražniki delavstva bi to kar najraje direktnim potom dosegli. Tako so 20. junija l. 1908. meščanski poslanci Kroy, Michl in Weidenhoffer kar naravnost zahtevali v nekem zakonskem predlogu, da naj bi se vsak poskus štrajka kaznoval kar z ječo od enega do sedmih mesecev.

Po tem zakonu bi smel vsak podjetnik delavce poljubno izkoriščati, gorje pa tistemu, ki bi se temu izkoriščanju uprl! Ta predlog je podpisala še cela vrsta nemško-nacionalnih poslancev. Seveda ta predlog niti na razpravo ni prišel, ker se je vlada predobro zavedala, da bi močna socialna demokratska opozicija v parlamentu prej vse skupaj razgnala, preden bi taka, za delavce v nebo vpjoča krivica zakon postala! Zato pa skušajo bolj previdni in prekanjeni sovražniki delavstva to, kar se ne da naravnost doseči, doseči bolj po ovinkih. Tisti bolj prikriti sovražniki delavstva hočejo namreč takozvan „zakon v varstvo deloželnih“,

to je zakon, ki naj neznajnim stavkokazom dajo nekake posebne privilegije. Stavkokaz, ta največji izvržek delavskega razreda, bi potem zakonu postal nekaka sveta, splošnega spoštovanja vredna oseba in gorje tistemu delavcu, ki bi se samo le v besedah izpozabil nad takim delavskim izdajalcem. Grozila bi mu najtežja kazen. Stavkokaštvo bi bilo po tem zakonu zavarovano po državni avtoriteti. Samo po sebi umevno, da bi bil pod takimi pogoji sploh vsak odpor delavstva, tudi proti največjemu izkoriščanju nemogoč. Zato ima pač delavstvo dovolj vzroka, da se temu atentatu svojih sovražnikov na svoje koalicijsko pravo kar najodločnejše upre. In to bo samo mogoče, če bo tudi v drugem parlamentu splošne in enake volilne pravice socialno demokratska delegacija čim najmočnejša.

Med tiste, ki hočejo delavstvu poslabšati njegovo pravico združevanja, spadajo tudi slovenski klerikalci. Kar je n. pr. govoril prof. Dermastia kot Benkovičev agitator na klerikalnem sestanku v Trbovljah, dne 28. maja, to pomeni za nas jako dragoceno priznanje. Prof. Dermastia je povdarjal potrebo, da treba koalicijsko pravo „reformirati“ in se je pri tem skliceval na angleško vlado, ki hoče baje angleški poslanski zbornici predložiti tak zakonski predlog. Kaj hoče angleška vlada, to nas nič ne briga. To pa vemo, da je tako na Angleškem, na Nemškem, pri nas kakor sploh povsod v eminentnem interesu delavstva, da napne vse svoje sile, da se ta protidelavske nakane različnih delavskih „prijateljev“ kar a priori preprečijo. In če naši klerikalci govorijo o „reformiranju“ — saj iste fraze se poslužujejo tudi nemški krščanski socialci — potem naj se delavstvo zaveda, da se za tem „reformiranjem“ neskriva nič drugega nego — kapitalistični interes! G. prof. Dermastiji smo iz srca hvaležni, da je lepo po ovinkih priznal, kaj prav za prav klerikalci z delavstvom nameravajo. Delavci! Bodimo si v svesti, da so slovenski klerikalci najnevarnejši in najzavratnejši sovražniki delavstva, ki jim je prva želja, da nam skvarijo naše koalicijsko pravo, ki je sploh podlaga vsakemu resnemu delavskemu gibanju. Zavedajmo se tega in ravnajmo se po tem! Zato pa 13. junija niti enega glasu kandidatom te protidelavske klerikalne stranke!

MAKSIM GORKIJ:

## Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Trideset let je delal, začel je, ko je vsa tovarna bila v dveh poslopih, a danes jih je — sedem! . . . Fabrike rasto, ljudje pa umirajo od dela v njih.

Strahoma in željno ga je poslušala. Oči so mu lepo in svetlo gorele; naslanjaje se s prsmi na mizo, se je primaknil k materi in ji je naravnost v obraz, od solza razmočen, govoril svoj prvi govor o resnici, ki jo je razumel. Z vso silo svoje mladosti in z vsem ognjem učenca, ponosnega na svoje znanje, sveto verujočega v resnico, je govoril o tem, kar mu je bilo jasno; ne toliko zaradi matere je govoril, kakor za to, da preskusi samega sebe. Semtertja se je ustavil, če mu je zmanjkalo besed, in tedaj je opazil pred seboj otožno obličje, na katerem so, od solza zastrte, motno sijale dobre oči. Strahoma in nerazumno so gledale. Smilila se mu je mati, začel je znova, zdaj pa o njej in o njenem življenju.

— Kakšne radosti si okusila? — jo je vprašal. — Kaj si imela od življenja?

Poslušala je in otožno zmajevala z glavo; začutila je novo, nepoznano, bridko in radostno čustvo, ki se je mehko laskalo razboljenemu srcu. Take besede o sebi in o svojem življenju je zaslišala prvokrat in zbudile so v njej davno zamrle, nejasne misli in razvnele ugasla čustva uporne nezadovoljnosti z življenjem — misli in čustva daljne mladosti. Razgovarjala

se je s tovarišicami o življenju, govorila je na dolgo o vsem, ampak vse in ona sama so le tožile, nihče ni razložil — zakaj je življenje tako težko in bridko . . . A zdaj sedi pred njo sin in kar govore o njej njegove oči, njegov obraz, njegove besede — vse ji obvisi na srcu in jo navdaja s čustvom ponosa za sina, ki je verno razumel življenje svoje matere, ki ji govori resnico o njenem trpljenju in jo pomiluje.

Matere — kdo jih pomiluje?

To ji je bilo znano. Nič ni razumela tega, kar ji je Pavle govoril o drugih rečeh, ampak vse, kar je govoril o njenem ženskem življenju, pa je bila bridka, znana resnica. Zato pa se ji je zdelo, da je vsaka njegova beseda polna resnice, in v njenih prsih so tiho zatrepetala čustva, ogrevajoča jo bolj in bolj z neznano ljubeznijo.

— In baj hočeš potem? — mu je segla v besedo.

— Učil se bom in potem — bom učil druge. Nam delavcem je treba, da se učimo. Spoznati in razumeti moramo, zakaj je naše življenje tako težko.

Sladko ji je bilo videti, da so njegove resnobne in stroge, modre oči sedaj tako mehko žarele in razsvetljevale nekaj nenavadnega v njem. Na njenih ustnih je zaigral zadovoljen in tih nasmeh, dasi se v gubah na licu še niso posušile solze. Navdajalo jo je dvojno čustvo ponosa s sinom, ki hoče vsem ljudem dobro, ki se mu vsi smilijo in ki vidi vse gorje življenja, hkrati pa ji ni šla iz glave njegova

mladost in da govori povsem drugače kot drugi, da hoče sam v boj proti življenju, ki so ga vsi — in tudi ona sama — vajeni . . . Rada bi mu bila rekla:

— Ljubček, kaj moreš pomagati? Upognejo te, da padaš!

Ampak bala se je, da si skali svoje veselje nad sinom, ki je naenkrat stal pred njo popolnoma nov razumen . . . in nekoliko tuj.

Pavle je opazil nasmeh na materinih ustnih, pazljivost na njenem obrazu, ljubezen v njenih očeh; zdelo se mu je, da je dosegel v njej umevanje resnice, in mlad ponos nad silo besede je okreplil njegovo vero v samega sebe. Vznemirjen je govoril dalje — zdaj se je smehljaj, zdaj spet se mu je namrščilo čelo; časih je zazvenelo sovraštvo iz njegovih besed, in ko je mati slišala njegove zvoneče, trde besede, je prestrašeno zmajala z glavo in potihoma vprašala sina:

— Ali je tako, Paša?

— Tako! — je trdno in krepko odgovoril. In pravil je o ljudeh, ki so dobro hoteli ljudstvu, ki so resnico sejali med njim, a da so jih sovražniki življenja preganjali za to kot divjo zver, da so jih metali v ječe in pošiljali v preganstvo . . .

— Videl sem take ljudi! — je vzkliknil ves v ognju. — To so najboljši ljudje na zemlji!

V njej pa so ti ljudje vzbujali strah in rada bi bila vprašala sina:

— Ali zares, Paša?

Ampak ni se mogla odločiti in preplašeno je poslušala povesti o nerazumljivih ji ljudeh, ki so naučili njenega sina takih nevarnih misli in besed. Nazadnje mu je dejala:

— Dani se že . . . lezi in zaspi! . . . Jutri moraš na delo . . .

— Takoj se vlezem! — ji je pritrčil; sklonivši se k njej jo je vprašal:

— Ali si me razumela?

— Razumela! — je vzdihnila. Iz njenih oči so se znova usule solze in ihte je dostavila: — Padel boš!

Pavle je vstal, šel po izbi semtertje in dejal:

— Glej, zdaj veš vse, kaj počnem, kam hodim . . . vse sem ti razložil! Prosim te, mati, če me ljubiš — nikar me ne oviraj!

— Ne, ljubček moj! — je vzkliknila. — Boljše bi bilo nemara zame, da ne bi vedela!

Pavle ji je segel v roko in jo krepko stisnil.

Pretrsla jo je beseda „mati“, ki jo je s tako žarečo silo izgovoril in pa to, da ji je stisnil roko.

— Nič te ne bom ovirala! — je dejala z zlomljenim glasom. — Ampak oprezen bodi, oprezen!

Ker ni dobro znala, pred čim naj bo oprezen, je otožno dostavila:

— Ti hujšaš . . .

S toplim pogledom je objela njegovo krepko, vitko telo in je urno in tiho govorila:

(Dalje.)

# Kako bi bil moral poročati dr. Šusteršič o jasnih računih S. L. S.

Dr. Šusteršič nastopa kot govornik naravnost predzorno. V njegovih nastopih ni opaziti odkritosrčnosti, nego iz vsake njegove besede nekako odmeva, kakor da hoče „potegniti“ svoje poslušalce. V zadnjem večjem govoru je dr. Šusteršič govoril o jasnih računih svoje stranke in ta govor tudi priobčil v „Slovenem“, a nam se zdi, da bi bil podal jasne račune le tedaj, če bi bil govoril nekam takole:

„Delovanje S. L. S. je brezobzirno. Mi imamo svoje namene, ki jih hočemo doseči potom politične stranke. Dočim dosežemo svoje namene, ne vprašujemo, kakšen vernik, kakšen mož je naš pristaša; nam zadošča, da je naš, slepo naš ali pa da nam slepo pomaga.“

V Avstriji gospodujejo veliki kapital, aristokracija in duhovništvo. To gospodstvo moramo mi čuvati, ne sicer v našem interesu, pač pa, ker nam nudi ta politika mnogo ugodnosti. Mi smo ljubljenski vlade; vlado podpiramo, saj nas potrebuje, da more z našo pomočjo varovati interese kapitalizma, interese samostanov in duhovništva. Če mi kot politična stranka ne bi podpirali stremjenja gospodujočih kapitalistov, veleposestnikov in aristokratov, bi tudi sami državljanov ne mogli tako izvrstno izkoriščati.

Mi smo z duhovništvom, ker nam to kaže, še meni je to v prid, še veliko več pa bogatim in plemtvu.

Vsega tega dela bi pa ne mogli opravljati brez organizacij. To vemo, zato si snujemo organizacije na vseh koncih in krajih in najraznovrstnejših. Saj veste, da imamo delavske organizacije, rede, bratovščine, kongregacije, zadruge itd., ki imajo vsaka dva namena. Pravimo namreč, kakor veste, da so te organizacije osnovane, da bi pospeševale bogoljubno življenje, gospodarstvo, toda to je le ena naloga, ki pa ni več moderna, a druga, politična naloga, ta je za nas važna.

Mi smo klerikalna, politična stranka, zato negujemo v prvi vrsti svojo politiko med člani teh organizacij.

Rekli boste, da je pač politika važna, če se vodi v interesu dotičnih slojev, a povem vam, da naša politika nikakor nima namena koristiti vam, ta ima namen koristiti vladujoči bogati gospodi, kakor sem rekel prej. Mi vendar ne bomo lajšali bede ljudstvu v škodo bogatinov, dobremu (misli si „naivnemu“) ljudstvu ne bomo lajšali draginje, naj to dobro ljudstvo le trpi, dotlej da zberemo mi večje kapitale, večje pravice v svoje krepilje, vsedotlej mine nevarnost, da bi se to ljudstvo le upalo ziniti besede glede svojih pravic.

Oblast nad dobrim ljudstvom morajo imeti veliki kapitalisti, aristokrati in mi. Podpiramo jih kakor vemo in znamo, najbolj se pa borimo proti šoli, ker je posebno nevarna za ljudstvo in zoper kruh. Saj veste, da misli izobražen človek preveč s svojo glavo in da sit medved ne pleše rad.

Če bi delovali popustljivo, bi izgubili mnogo pametnejšega ljudstva. Mi tudi korumpiramo, vstrahujemo, mi smo službovalci in kruhodajalci: tam moramo pokazati svojo pest, da uženemo tudi vse tiste, ki so nekoliko bolj izobraženi ali inteligentni in pošteni. Službe damo le tistim, ki so naši. Zopet bo kdo ugovarjal, češ, da se mora pač tudi sposobnosti upoštevati pri oddaji služb. Na to vam kratko povem, da sposobnosti za javno službo ni treba. Sposobnost pri nas ni le postranska stvar, nego je naravnost škodljiva našim namenom. Pomniti morate, da se sposoben človek ne vda tako hitro korupciji in denuncianstvu, nego ne sposobni, ki kaj rad skuša naše zaupanje pridobiti, če kaže, tudi z nečastnim ravnanjem. Vrhutega pa menda vendar ne boste trdili, da je napredek in naobrazba ljudstva po naših namenih? Ne in ne?

A tudi v delavskih krogih delamo v tem smislu. Od delavstva, ki je v naših podjetjih, moramo sicer zahtevati, da dela kot pretrgana živina, toda gorje vsakomur, ki se predzorne le pogledati na levo ali desno. Pikamo ga, zbadamo takega predzorne, trgamo mu zaslužek, naravnost ogrenimo mu življenje.

Glejte, vse to je potrebno. Ne bom rekel, da je to zaradi vas potrebno, potrebno je to za nas, potrebno je to za vladajoči klerikalizem in češko-nemško-poljski kapitalizem avstrijski in ogrski. Zato delamo tako, in razni ministri nam tudi vedo hvalo. Saj veste!

Se eno važno delo imamo, ki ga smatramo za jako potrebno. To važno delo opravljajo mladi fantje kaplani. Povem vam pač to, da vsi niso pripravi. Ali mnogo jih je, ki so zlata vredni. Ti opravljajo veliko delo v ženskih družinah. Le pomislite, kako zaleže hujškarija lepega kaplana pri nekaterih ženskah. Žene in dekleta ne verujejo več možu, ne brigajo se za otroke, vedno se pripravijo doma, ker so nahujskane in s sovraštvom v srcu prihajajo v krog svoje družine. Tako razdiramo sivo v rodbinah. Vse to je potrebno za našo politiko. Z nerazsodnostjo ljudstva in s terorizmom našim in našo zlobnostjo, ki jo ilustriramo

po tajnih shodih in v naših časnikih, do-  
sezamo še največ.

Povedal sem vam nekaj o sistemu našega delovanja sploh, številki pa ne bom navajal, ker bi vam zmedle pamet, če bi jih slišali. Dovolj je, da si štejete v čast to, da nosite bremena.

S tem sem vam podal jasen račun. Svarim vas pa le še pred socialnimi demokrati; ne hodite na njih shode, da vam pameti ne zmešajo, ker ti hudobneži navajajo v svojih poročilih tudi številke, iz katerih bi razvideli, koliko morate plačevati za druge, ki žde v izobilju. Razvideli bi iz njihovih poročil, kako plačujete vse državne potrebščine razmeroma v veliko večji meri nego vam bi šlo.

Torej, ne hodite na socialno demokratiške shode. Bojte se resnice, ker oči kolje in mi S. L. S. bi imeli veliko škodo, če bi se nam vi izneverili, ker bi tudi mi izgubili zaupanje pri veliki gospodi. Tega pa mi ne maramo.“

**— Pozor! Da se pospeši poročanje o volilnem izidu, pozivamo vodstva naših organizacij in pa posamezne somišljenike, da nam takoj brzofjavno naznanijo izid volitev na naslov: Uredništvo Zarje, Ljubljana.**

## DOMAČE VESTI.

### Ljubljana in Kranjsko.

#### Volilci!

Agitirajte še te dni za socialnodemokratične kandidate! V novem državnem zboru hočejo še skratiti naše doslejše pravice! Zato je potrebno, da pride čim več socialnih demokratov v parlament!

**— Shod v Mestnem domu se vrši v ponedeljek ob 8. uri zvečer. Poroča sodr. E. Kristan.**

**— Škof katoliške cerkve msg. Star**

riha o političnem delovanju kranjske duhovščine. Pred nekaj dnevi je imel prijatelj našega lista priložnost, razgovarjati se z gorimenoanim ameriškim škofom, ki se nahaja v Ljubljani v pokoju, med drugim tudi o političnem delovanju duhovščine. Gosp. msg. Starriha se je izrazil tako-le: „V Ameriki je duhovnik, ki politizira v cerkvi, nemogoč; kdor bi v cerkvi razlagal mesto Kristusovih nauk politiko, pa naj bo v korist katerekoli stranke, bi ga doletela občutna kazen od škofa. Zato pa uživa ameriška kat. duhovščina spoštovanje v vseh krogih. Če pogledate v nedeljo v ameriške cerkve, videli boste, da so polne in zvečine moških. Na Kranjskem so cerkve sicer tudi polne, pa zvečine samo — ženskih.“ Nato mu prvi soproga omenjenega: „Prezvišeni, ker se že o tem razgovarjamo, naj vam povem, da sicer hodim v cerkev k maši, toda k pridigam ne zahajam, in sicer zato ne, ker politike s priznice ne maram slišati.“ Škof ji odgovori: „Prav imate! To nisem slišal samo od vas, temveč že od sto drugih. V cerkvi spada božja beseda, ne pa politika. Slovenska duhovščina bo na koncem koncev itak podlegla s svojimi nazori in s svojo politiko v cerkvi, vsaj drugače ni mogoče; toda pri tem bo trpela tudi vera in cerkev, kar je meni, kot škofu zelo hudo.“

— Iz tega razgovora se vidi, da je ameriški škof msg. Starriha ravno istih nazorov glede politike v cerkvi, kot praški nadškof. Toda ljubljanski Anton Bonaventura preganja in suspendira duhovnike, ki so samo duhovniki in nič drugega, ki uče v cerkvi božjo besedo, mesto njegove politike. Ravnoakar nam prihaja iz Trnovega v Ljubljani vest, da je škof poslal ondoteemu župniku, gosp. Iv. Verhovniku pismo, v katerem zahteva, da naj prositi tekotom 14 dni za upokojitev.

**— Podli trik ljubljanskega škofa.** Najnovejšo podlost je v svojem blaznem zelotstvu zagrešil ljubljanski škof s pismom trnovskemu župniku Verhovniku, v katerem mu nalaga, da vloži tekotom 14 dni prošnjo za vpo-kojitev. Vzrok je jasen: Škof se hoče znebiti mirnega duhovnika in ga nadomestiti z agitatorjem za klerikalno stranko. Nad trnovsko župnijo izvršuje patronat mestna občina ljubljanska, ki ima pravico župnika prezentirati. Dokler komandirata na magistratu vladni komisar, prezentira župnika vladni zastopnik. To priložnost je izrabil škof, da doseže svoj namen, ki bi ga v rednih razmerah in na pošten način doseči ne mogel. Kaj briga škofa, če s svojim nesramnim dejanjem nečuvno žali mirnega moža? Človek, ki gleda s kakšnim cinizmom poglavar ljubljanske škofije upravlja cerkvene posle, se mora s studom in ogorčenjem obrniti od takega početja in slednjemu slepeu se morajo odpreti oči, če vidi škofa, ki niti sam resno ne jemlje svojega verskega poslanstva, temveč zlorablja vero in cerkven vpiv le za utrditev posvetne, politične moči. Kje je pljuvalnik?

**— Suhe kruške, korenje, repo itd.** priporoča klerikalni „Mir“ delavcem in pravi, da je meso zato tako drago, ker ga le-ti pre-

več jedo. Mi se le čudimo, zakaj klerikalci tega na povedo raznim fajmoštrm, ki jim še svinjska pečenka ne tekne, pa se raje masté s piškami, purani itd. Post je seveda samo za delavca in kmeta, farovške mize pa so ob petkih tako obložene z raznimi delikatesami, da bi bil revež vesel, če bi imel vsak dan tak post, kakršne imajo gospodje v kuti in talarju.

**— Močnik, močnik, ta je redilen, tega jejte!** je nekoč pridigoval šentjakovski župnik v Ljubljani. Ljudje pa so se muzali, ker jim je bilo znano, da so gosp. fajmoštru že vsi duhovni abonenti na hrano odšli, ker niso hoteli za svoj denar otepravati samega močnika, ki ga je dal fajmošter kuhati samo zato, da je več profitiral. Veliko nekdanjih gostov šentjakovega farovža kósi sedaj raje po liberalnih gostlinah, kakor da bi otepravali močnik, ki je bil menda še s salom zabeljen. — Komur ni ljudska beda samo špas, ta naj skrbi, da bo na dan 13. junija klerikalni kandidat padel v močnik, ki je — tako redilen!

**— Cerkevni zvonovi v volilnem boju.** Preteklo nedeljo je na Ježici cel popoldan zvonilo, fajmošter pa je zaukazal, naj farani molijo za sijajno zmago dr. Šusteršiča, ki da je v veliki nevarnosti s socialnim demokratom, sodrugom Anton Kristanom, ravnateljem v Ljubljani. Če človek umrje, mu malo pobrenka — pa je že tak račun, da je groza. Tu pa se je zvonilo kar cel popoldne z zvonovi, za katere morajo plačevati tudi socialni demokrati! Radovedni smo, kdo bo plačal odškodnino. Dokler se bodo vršile take hudobije, naj škof kar molči, če so nasprotniki primorani, da omenjajo na svojih shodih tudi cerkev!

**Vabilo na važno posvetovanje.** Vsi ljubljanski sodrugji, ki so za dan volitve določeni za kako delo (člani komisij, zaupniki pri komisijah in voditelji ter člani volilnih odborov), so nujno vabljani, da se točno in zanesljivo vdeleže sestanka, ki bo danes ob 6. zvečer v Se-lenburgovi ulici št. 6. drugo nadstropje, levo. Vabljani so tudi sodrugji, ki se zanimajo za volilno agitacijo, če tudi niso dobili posebnega povabila.

**— Kdor je izgubil glasovnico ali legitimacijo,** naj se takoj poda na deželno vlado in zahteva, da se mu da drugo legitimacijo ali glasovnico. Za drugo legitimacijo se mora vzeti seboj kakšen dokument, za glasovnico pa zadostuje predložitev legitimacije. Glasovnico se dobi tudi pri volilni komisiji na dan volitve. Ljubljanskim volilem preskrbi vse te stvari stranka, na dan volitve pa vsi odbori.

**— Po ljubljanski okolici** letajo liberalni in klerikalni agitatorji ter vsiljujejo svojega kandidata, češ: bom prav napisal, le glasovnico sem! Delavski volilci! Ne pustite se premotiti! Naš kandidat, ki ga vsi napišite na glasovnico, je: **Anton Kristan**, ravnatelj v Ljubljani.

**Ljubljanske volilne lokale** straukine objavimo v ponedeljek v „Zarji.“

**— Volilni shod za občino Vič** bo v nedeljo ob 10. v gostilni Proletarija (preje pri Travnu) na Glincah. Govoril bo kandidat **Anton Kristan**, ravnatelj v Ljubljani.

**— Z Viča se nam piše:** Nekateri „pri-jazni“ občani so na pristojnem uradu pobrali legitimacije in glasovnice za druge — al, jih do danes še niso oddali tja, kamor spadajo. Opozorjamo vse, naj to takoj v svojem lastnem interesu store, drugače ne bo dobro.

**— Iz Vevč se nam poroča,** da je klerikalni Franc Vidic na zadnjem našem volilnem shodu v Vevčah tako udaril nekega našega pristaša, da je temu roka takoj zatekla in je dobil krvne podplutbe. — Sad dr. Krekove katoliške morale!

**— V Šiško!** Danes zvečer ob pol 9. uri volilni shod pri Sternu. Poroča kandidat **Anton Kristan**, ravnatelj v Ljubljani.

**— Na Rakovel pri Kranju** smo imeli pretečni teden volilni shod. Kandidat **Josi Udovč** je razvil program socialno demokratične stranke, ter dokazal, da poslanci meščanskih strank nečejo in ne morejo zastopati našega naroda, kateri je po večini proletarski, ampak da so zaščitniki kapitalistične družbe in da nimajo smisla za ljudske potrebe. Po enurnem zborovanju se je zaključil shod. Obilno pritrjevanje med govorom sodruga Udovča pa kaže, da dobi volilni okraj Škofja Loka-Kranj tudi rdečo liso in ne bo ostal tako lepo črn, kakor je bil dosedaj.

**— Shodi na Gorenjskem,** ki jih prireja naš kandidat sodrug dr. Dermota, so vzbudili precej zanimanja in življenja. Osobito shodi, ki so se vršili v krajih, kamor doslej še ni stopila noga socialno demokratičnega agitatorja, so povzročili, da se je začelo med ljudstvom uveljavljati mnenje, da socialno demokratična stranka vendarle ni tako nevarna človeštvu sploh in slovenskemu kmetu posebej, kakor jo slikajo nasprotniki. Celo po krajih, koder se je klerikalizem čutil doslej brez-pogojno varnega, tako da si je mislil, da socialist ne pride niti do besede, niti do poslušalcev, so se tla pokazala godna in pripravljena za socialistično misel. To se je pokazalo osobito na shodih v Tržiču, na Dobravi, na Dovjem in v Bohinjski Bistrici. Kdo bi si bil mislil, kdo bi si bil upal misliti pred par leti, da bomo

socialni demokrati zborovali v Bohinjski dolini, in da se bo shod tako vzorno izvršil! Res, izpreminja se položaj v deželi: ljudem se oči odpirajo, ljudje začenjajo misliti sami in soditi samostojno. To je pa začetek konca klerikalne vlade na Gorenjskem.

**— Ilirska Bistrica.** Poročali smo, da so se 25. m. m. vršile občinske volitve, pri katerih je gosposka klika sramotno podlegla. Razmerje glasov je bilo v I. razredu 36:18, v II. razredu 69:22 in v III. razredu 161:29. V tretjem razredu so prodrli naši pristaši. — Propadla in tako kilova manjšina pa je proti izidu volitev vložila naravnost smešen rekurz. Predvsem je treba predočiti, da je volilni imenik ta klika sama sestavila. V rekurzu pa navaja, da je nepravilen, torej ga je namenoma svoj čas napačno sestavila. Nadalje navaja rekurz, da se je član komisije (nasprotnik njih-hov) začasno odstranil iz lokala. Tudi prav! Če je šel ven, saj so ostali pristaši propadlih kandidatov v volilnem lokalju. Menda nečejo tem očitati sleparij; sumijo jih pač. Končno se rekurz tudi opira na druge pooblastilne nepravilnosti, katere je pa tudi propadla klika v svoji režiji zakrivila. — No, tako žalostnega rekurza že dolgo ni videla deželna vlada. Naši pristaši nimajo ničesar proti temu, da bi vlada razveljavila volitev; kajti prepričani smo, da bi pri novi volitvi ta klika še sramotneje propadla; dobila bi samo še glasove lastnih kandidatov, ki bi drug družega in sebe volili.

**— Notar Pegan se v „Slov Narodu“** z 8. t. m. dotika moje osebe, češ, da sem jaz raztrosil ves o njegovem govoru glede klerikalizma. Res je, da sem to znamenito izjavo „da mu je klerikalizem ljubši kot socializem“ na javnem volilnem shodu v Idriji primerno komentiral — res pa je, da mi jo je povedala zaupna oseba, ki ni imela povoda govoriti ner-resnice, res je dalje, da je naš zaupnik še povprašal o tem na prav kompetentnem mestu, kjer je dobil nad vse dvome jasen odgovor. Prosim g. notarja, da pove, kaj pa je govoril, v kakšnem zmislu? Potem še nekaj sporočim! **Anton Kristan.**

**— Članom konsumnega društva** za Ljubljano in okolice v Ljubljani in okolici: od 12. junija naprej do preklica bodo prodajalne nastopno odprte: v **Šiški** od 7. do 12. — od 2. do 8. ure zvečer, na **Glincah** od pol 7. ure do 1. ure. od 2. do 8. ure zvečer, v **Vodmatu** od 7. do 12. ure, od 2. do 8. ure zvečer, v prodajalni **Krakovski nasip** od 7. do 12. ure, od 2. do 8. ure zvečer, v prodajalni **Sodna ulica** od 7. do 12. ure, od 2. do 8. ure. Opoldne bo odslej povsod dve uri odmora. Prosimo, da se člani drže teh ur in naj nakupujejo svoje potrebščine v gori naznačenem času. — Morebitne pritožbe cenjenih članov je vlagati v pisarni Se-lenburgova ulica št. 6, II. nadstropje, ob uradnih urah od 8. do 1. ure.

**Klub ljubljanskih diletantov** vprizori danes zvečer ob 8. uri v Narodnem domu v areni dramsko študijo „Pijanca“, tudi pevske vloške iz operete „Nečak“ so na sporedu. Od pol 10. naprej ples in zabava. Vstopnina 40 vin.

**— Varnostne odredbe proti koleri.** Vsled zadnjih slučajev kolere v Benetkah in Gradcu, so se tudi pri nas poostriili predpisi glede zglasevanja tujev došlih iz okuženih krajev, zlasti iz Benetk, kjer je kolera kljub dementijem italijanskih oblasti baje zelo razširjena. Občinstvo se opozarja, da v interesu občnega blaga točno objavi pri mestnem magistratu vse tuje, došle iz Benetk kakor tudi vsako sumljivo obolenje.

**— Ogenj.** Včeraj ob pol 11. dopoldne so opazili Zakotnikovi delavci na Jerančičevem dvorišču v Tesarski ulici št. 3 ogenj. V bližini drvarnice so gorela suha drva, pri drvarnici so našli obžgane užgalice, iz česar bi se dalo soditi, da je bilo nalašč zažgano. Delavci so ogenj pogasili.

**— V snočnji nevihti** je na Orlovem pri Krhletu strela udarila v hišo in je ubila 3 glave živine. Hiša je bila takoj v plamenu in je do tal pogorela; ljudje so si komaj rešili življenje.

**— Velikanski daljnogled in zrakov-plov.** Gosp. Dragotin Jurman, izprašani optik v Se-lenburgovi ulici, je oskrbel za semenj, ki se vrši v nedeljo, dne 11. t. m. v Šiški na Zajčevem razgledu, velikanski daljnogled s 96-kratno povečavo in bode sejmajem in obiskovalcem semuja ves čas na razpolago. — Ker je aviatik Lettis tak grozno potegnil Ljubljano čane s svojim poletom, se je prijavil aviatik Lord Inemees iz Londona, da se dvigne v nedeljo naravnost iz semnja v velikanskem zrakov-plovu s krmilom, ki bode obkrožil Šiško in Ljubljano in se zopet spustil med sejmajem.

**— Na Tržaški cesti** je zopet podrl nek nepreviden kolezar 13 letno šolsko učenko Angelo Soklič, ki se je na roki precej poškodovala. Na Poljanskem nasipu, kjer je sploh prepovedano voziti s kolesom, pa je nek drugi kolezar podrl 5 letnega dečka ter ga precej hudo poškodoval.

**— Mlad tat.** V hišo št. 1 na Dvorskem trgu se je vthotapil 15 let star fant ter odnesel iz sobe 1 zlat poročni prstan ter še nekaj drugih dragocenosti.

Stopnice,  
balkoni, spo-

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp., Ljubljana

Cementne cevi  
v vseh merah,



# H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Pripravna birmanska darila.

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

Ceniki zastoj in poštne prosto.



— V Kolodvorski ulici sta se na nekem dvorišču pri napregovanju konj sprla dva hlapca ter se začela obkladati z najlepšimi primiki ljubljanskega žargona. Ker [so ju pa ti cveti retorike spravili še bolj v ogenj], sta si naposled skočila v lase ter se začela pretepatvati po vseh pravih te umetnosti. Mir je naredil šele poklicani stražnik. In vzrok? Seveda žganje.

— Neznani vandal je že zopet ubil dve plinovi svetilki, ne da bi se ga moglo izslediti.

— Znani razgrajaj Vinko Zima je včerajšnja noč zopet kazal svoja junaštva v kavarni. Najprej je začel razkladati natakariči svojo ljubezen z lepimi besedami, ker pa te niso dovolj učinkovale, jo je začel prepričevati s pestmi in zmerjanjem tako dolgo, da je prišel mož postave in ga odvedel v magistratno hladilnico.

— Ukradeno kolo. V starem vojaškem skladišču je včeraj odpeljal neki 15 letni deček tamošnjemu zidarskemu nadpazniku skoro popolnoma novo kolo. Ker se pa deček skoraj gotovo ni upal nikjer spečati, se je nekaj časa vozil z njim po Ljubljani, potem ga pa pustil v neki veži v dvorskem okraju.

— Samomor. V Kranju se je včeraj dopoldne na Stari pošti obesil znani poslovodja tvrdke Souvan g. Urek. Urek je odšel že pred dvema dnevi iz Ljubljane, ne da bi povedal kam gre. Bil je zelo nervozen in je zadnji čas vedno tožil čez bolečine v glavi ter se sploh nekako nenormalno vedel. Domači so v velikih skrbeh poizvedovali po njem. Brzjav. jim je prinesel žalostno vest.

— Verižico s sokolom je našel neki sodrug. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v konz. društvu v Šiški. Dobi jo, če pove, kaj je na verižici zapisano!

— Davno priznana resnica je, da je „Kolinska kavina primes“ od vseh izdelkov te vrste najboljša. Obenem je ta kavina primes edini pristno-domači izdelek te vrste zato jo prav toplotno priporočamo!

— Najvažnejše delo zadnje dneve pred volitvami in na dan volitve je, da gredo sodrugi od volilca do volilca ter ga skušajo pridobiti za socialno demokratičnega kandidata, katerega ime, priimek in poklic mora biti na glasovnici natančno in razločno napisano.

— Ljubljanska podružnica krojačev ima jutri v nedeljo, dne 11. junija svoj mesečni društveni shod pri „Črnem orlu“ v Gospodski ulici. Tovariši, dnevni red je važen, udeležite se torej vsi shoda!

— Čudež. 6. t. m. — tako se nam poroča iz Vižmarjev — se je pripeljal škof Bonaventura Jeglič z vlakom 1723 ob 6. zvečer v Vižmarje, inspiciirat svoje zavode. Na postaji ga je čakal ravnatelj in ga spoštljivo udano pozdravil. Škof je odzdravil s tem, da je klobuk vzdignil z glave — pri tem so se mu iz klobuka vsule same desetice (če je bilo kaj kron vmes, se ne ve) ... Ravnatelj jih je hitel zbirati po prahu ter jih je pobrane oddal g. škofu, ki jih je potlačil v žep. Nato gresta dalje. Sreča ju par dijakov, ki spoštljivo pozdravijo. Škof zopet vzame klobuk v roko — in zopet se vsujejo desetice iz njega ... Ravnatelj je zopet pobiral ... Ena ženica je gledala ta prizor, pa je pobožno šepetala: čudež, čudež, same desetice z glave padajo, ja, ja svet mož so to ... Železničarji, ki so ta „čudež“ videli, so pa majali z glavo, češ kar v klobuku desetice ...

## Štajersko.

— Trbovlje. Benkovič zboruje v senci osmih bajonetov. Na binkoštni ponedeljek je poizkusil srečo zagovornik veleposestva, ogrskih žitnih židov i. t. d. kandidat ljudske stranke Benkovič. Okolo 3. ure popoldne so začele prihajati čete volilcev — pardon — društvo Neže Potrata, nekaj čukov pod vodstvom staroste in regimetstamburja Zupana, in za istim Arman Luka. Skupaj 20 tercijsk, 10 čukov nevolilcev in 10 kmetov, skupaj kakšnih 40 ljudi, ki imajo vsi skupaj pakja v želodcu in zahtevajo draginjno. Ko so prikorakali rudarji v nepreglednih množicah s shoda, ki so ga imeli v Gaberskem pred katoliški dom so jim zaprli pot orožniki. Ampak rudarji se niso niti bajonetov ustrašili in so se jim morali isti umakniti, seve samo do vrat. Pred durmi so se postavili in niso nikogar v dvorano pustili. Benkovič in njegove brunne punčke so morali pač slišati razne neljube klice razjarjenega ljudstva. Sodrugi Malovrh uvidevši, da je padlo klerikalcem srce tako globoko v hlače, je pozval zbrano množico, da priredimo takoj naš shod v gostilni gospoda Kukenberga, in nepregledna množica se je valila proti zborovalnemu prostoru. Benkovič pa je ostal sam s štirimi „farji“ in nekoliko devicami. Sodrugi Malovrh otvori shod ter pove, kako močno se boje klerikalci ljudske volje, ker se niti ne

upajo brez orožnikov zborovati. Na shodu, ki mu je predsedoval sodrug Malovrh so govorili sodrug Sitter, g. Kramer ml. in končno še sodrug Malovrh. Shod je sprejel resolucijo, ki se zgraža nad Benkovičem in pozivlja vse navzoče, da naj skrbje, na dan 13. junija, da pridejo vsi na volišče in da volijo kandidata sodruga Čobala. Binkoštni ponedeljek je bil pravi sodni dan za Benkoviča, tako v Trbovljah, kakor na Dolu. Volilci, na dan 13. junija pokažite z glasovnicami v rokah, da obsojate zločinsko politiko Benkoviča.

## Trst.

— Škedenj. Naši narodnjakarji s svojim generalštabom v „Gospodarskem društvu“ so svoje ljudi tako krasno vzgojili, da bi jih moralo biti sram njihove kulture, če bi se sploh kaj znali sramovati. Že v ponedeljek na shodu so s svojim divjaškim razgrajanjem pokazali svojo čudovito izobrazbo. V ponedeljek pa so jo vnovič potrdili. Naš sodrug Fran Beneš je ta dan stoječ pred gostilno Gospodarskega društva govoril z gosp. Petrom Kotalom o nedeljskem shodu. Naenkrat pridrvi iz gostilne nekoliko narodnjakarjskih junakov, med njimi čevljar Benedikt Fonda, ki se je tako spozabil, da je sodrugu Benešu trikrat pljunil v obraz. To so torej najnovejši argumenti škedenjskih narodnjakarjev. S tako kulturo hočejo širiti svoje ideje, s takim orožjem hočejo zmagovati! Pač globoko je padla ta družba! Ali zavednim delavcem ne bo na ta način dokazala nič drugega kakor svojo sirovost in doseglja bo to, da se je bodo še bolj izogibali.

— Zavedne delavce v Škedenju opozarjamo, da naj se izogibajo gostilni Gospodarskega društva, zakaj tam se človeku, ki ne trobi v rog gospode, lahko zgodi, da ga opljujejo! Bilo bi jim že prav, da bi delavci podpirali njihovo gospodarstvo, le misliti ne bi smel delavce nič, zakaj to gre gospodi navskriž. Če se pa še upa reči, kar misli, pa pljune nanj, kakor so nekoč židje opljuvali Kristusa. Pustite torej gospode, naj ostanejo lepo sami zase. S tem jim menda najbolj ustrezete, sami sebi pa prihranite — narodnjaške pljunke.

— Škedenjski narodnjaški agitatorji love naše ljudi kakor volkovi ovee. Ker vedo, da ne gre drugače, bi pa radi zmagali s terorizmom. Ali motijo se, če mislijo, da bodo tako premagali zavedne delavce. Tudi škedenjsko delavstvo bo spoznalo, da se delavske koristi ne dajo združiti z gospodarskimi. Tudi škedenjsko delavstvo je izkoriščano, izmučeno, trpinčeno in hoče boljše razmere, pa ve, da si jih ne more zboljšati drugače, kakor če se tesno združi z drugimi delavci. Dne 13. junija bo tudi škedenjsko delavstvo dokazalo, da se ne da terorizirati in voditi v klavnico kakor čreda ovac. Čim bolj bodo gospodje razgrajali in divjali, tembolj si bodo škodovali. To naj si zapomnijo!

— Volilni shod v Škedenju bo jutri, v nedeljo ob 4. popoldne v dvorani Sancein-Čemut. Ta shod se bo vršil na vsaki način. Sodruge vabimo, do se ga udeležite v čim največjem številu. Na shodu bo govoril sodrug Etbin Kristan.

## Delavsko gibanje.

— Stavka pri g. F. Tomanu v Ljubljani. Kamnoseškega mojstra Tomana smo bili že zadnjič nekoliko opisali. Mož je bil hud, toda če bi bili vedeli, da je tak kakršen se nam je v resnici pokazal, bi mu pa že zadnjič ne bili prav nič prizanašali. V sredo je tekel v „Slovenčev“ uredništvo in dal priobčiti vest o tej stavki, ki ni resnična in obenem je tudi zlobna. V pojasnilo povemo samo, da je gosp. Toman obljubil, da bo izboljšal plače vsem pomočnikom, toda se ni ravnal po obljubi, najprej ni zvišal plač tako, kakor je obljubil in drugič tudi ne vsem pomočnikom. Zaradi tega je nastala stavka. Naravno je pa, da mora skleniti gospod Toman pogodbo z društvom, da bo veljavna, verujemo pač radi, da bi mu bilo ljubše, če bi mogel napraviti razkol med delavstvom, kar poizkuša na vse načine. Gosp. Toman vabi delavce k sebi, jih obiskuje, izbral je par pomočnikov, s katerimi pravi, da bi se pogajal, a delavci imajo svoje vodstvo stavke in svojo komisijo za pogajanje in zaradi tega ne morejo dovoliti, da bi se za hrbtom tistega odbora, ki so ga delavci sami izvolili, ki so mu delavci izkazali svoje upanje, vršila pogajanja. Toliko časti pa že imajo delavci v sebi, da ne bodo dopuščali, da bi na ta način dajali nezaupnico svojim voljenim tovarišem. Gospod Toman si je tudi izmislil dve debeli laži. Ena je, da tovariša Viljema Urbanja ni več v Ljubljani, druga pa, da ima že polovico delavcev v svoji delavnici. S tema lažema hoče ostrašiti delavce, a se

grozovito moti. Tovariš Urbani je še v Ljubljani in ostane še tukaj, stavkokaza ima pa gospod Toman samo enega, in sicer je to tisti Valentin Jereb, ki ga njegova žena, tobačna delavka, menda pretepa, ker je bil solidaren spočetka s svojimi tovariši. Jereb je bivši načelnik krščansko-socialne organizacije in je tudi takrat pustil svoje tovariše ob stavki na ceditu, ker mu je g. Toman nekoliko zvišal plačo. Jereb je tisti mož, ki je pri klerikalcih kandidiral letos z gospodom Tomanom v občinski svet, in je tudi pri tej stavki hodil po poporo, pa se dal potem podkupiti z 10 vinarji, ki mu jih je obljubil mojster ter prelomil dano besedo. Iz tega je torej razvidno, da je vest v „Slovenču“ lažnjiva in da hočejo klerikalci z lažjo škodovati delavcem, ki so v stavki. Tako ulogo igrajo klerikalci ob vsaki stavki in reči moramo, da se ravno ob takih prilikah pokaže, kako škodljiva je delavstvu tista klerikalna Jugoslovanska zveza. Kjer lažejo, tam tudi krađejo. — Z gospodom Tomanom pa še nismo gotovi. Pomočnik Urban nam tudi poroča, da g. Toman, kakor vse kaže tudi sicer ni pošten. Mož ima delavce zavarovane pri bolniški blagajni in cela vrsta jih je, ki jim odteguje večji znesek nego ga plačuje blagajni. Dokazi na razpolago. Ali ni to morda čisto navadna goljufija? Kaj je z zavarovanjem proti nezgodam sicer ne vemo, ali v teh zneskih, ki jih Toman odteguje za bolniško blagajno, ni zapopadena, ker je razlika prevelika in obstoji samo pri trinajstih delavcih. S tem smo dokazali da g. Tomanu nismo delali krivice že zadnjič ne, če pa hoče imeti škodo, je to njegova stvar, saj so mu delavci ponujali že mnogokrat spravo, pa jo noče in čeprav je pravica na strani delavcev, mu je odbor, ki je pooblaščen za pogajanje, vedno na razpolago. Mnogo delavcev je že dobilo delo drugod, drugi ga pa še dobe, če bo treba. Stavkokaza Jereba pa še spominjamo na to, kako je že takrat, ko je prvič izdal svoje tovariše, jokaje prosil odpuščanja svoje tovariše. Juda Iskarijot je bil tudi izdajalec, ki so ga podkupili farizeji, potem se je pa kesal, in se obesil. Kamnoseki, pri Tomanu v Ljubljani traja stavka dalje! Pazite!

## Polom „Glavne posojilnice“ pred poroto. (Razprava 9. junija.)

Dopolodne.  
Pričetek ob pol 10. uri. Kot prvo pričlo se zasliši Ladislav Pečanka, ravnatelj „Kredine banke“, ki izpove, da je „Kreditna banka“ stopila v zvezo z „Glavno“ l. 1902. In sicer je eskontirala za njo trgovske menice.  
Nadsvetnik Franc Višnikar kot član likvidac. odbora pravi, da v uradovanju kot takim ni opazil nikakih nerednosti. Nesrečo so povzročili preveliki krediti posameznikom in pa nesrečne špekulacije. Kar se tiče članov „Glavne“ obsega njih število 808.  
Faktilčno pa jih pride v poštev le okroglo 500, na katere se more računati. Izterljivih deležev pa bo kakih 1000. Glede glavnih dolžnikov pa je stvar res težka. Sploh pa je bila „Glavna“ že takorekoč od svoje ustanovitve pasivna.  
Priča Vladimir Veršec, bivši knjigovodja pri Megliču, je pri sestavljanju bilance opazil primanjkljaj 150.000 K. Isto je uvidel uslužbenec Udovč. Z ozirom na ta deficit se je izjavil dr. Tome, kojega je Meglič očem: „Saj imamo mi „Glavno“ v rokah; če mi zapremo, morajo tudi oni zapreti.“  
Janko Travn, agent v Ljubljani izpove, da je imel pri „Glavni“ dolga 30—32

tisoč kron. Izročil pa je njej svoje terjatve obstoječe iz 57.000 K. Iztirjalo se je pa do sedaj le 6000 K.

Robert Pollak kot izraelit se zapri-seže pokrit.

Imel je vpogled v poslovanje „Glavne“. Opazil pa ni nikake nepravilnosti.

Anton Vadenal je imel tudi naložen pri „Glavni“ denar. Ko je prišel po denar, so mu rekli, da ga nimajo.

Predsednik: „Kdo pa Vam je to rekel?“

Priča: (Kazoč na Roglja). Ta le, se mi zdi, pa takrat je bil bolj močan.

S posebnim zanimanjem je sledilo občinstvo izvajanjem prič Tomaza Pavšlarja, vsem že znanega radi njegovih vodnih sil. Pavšlar izpove: Z „Glavno“ sem v zvezi od leta 1900. Moj dolg znaša sedaj 992.000 K. Imel sem pri „Glavni“ kontokorent. Kar sem rabil, sem dobil. Denar sem vporabljal za svoje vodne projekte, predvsem za izvršitev električne centrale.

Dobil sem tudi že tozadevne koncesije. Ena je pravomočna. So tu pravzaprav štirje projekti: Na Jami, Otočah, Gorenji Savi; četrtega v Zbiljah je prevzela dežela. Moje vodne sile so vredne od 1.400.000 do 2 milijonov kron. Naši domači izvedenci podcenjujejo vrednost teh vodnih sil, ker jim manjka tozadevne praktične izvežbanosti.

Dr. Hudnik me je večkrat opozoril na moj dolg pri „Glavni“. Podpisal sem za „Glavno“ 40.000 K od kupne cene vodnih sil kot provizijo. Taka provizija je v navadi pri vseh denarnih zavodih. Imel sem takorekoč že sklenjeno pogodbo z deželo, da bi kupila moje vodne sile. Vlekli pa so me pravzaprav le za nos. G. vladni svetnik Stettenhoffer mi je rekel, da se je svetnik Zamida izrazil: Kaj bomo sedaj kupovali od Pavšlarja vodne sile. Počakajmo rajše, saj pride itak v konkurz, potem jih dobimo zelo poceni.

Svoje vodne sile bi bil že davno prej lahko prodal tujcem, tega pa nisem storil radi tega, ker hočem, da bi prišle v roke domačinom. Tudi vlada sama mi dela pri celem podjetju velike zapreke. Kar mi da z eno roko, mi z drugo vzame.

Drž. pravdnik opozarja pričo na direktna nasprotja med njeno prvo in današnjo izpovedbo.

Kot ena najglavnejših prič nastopi Alojzij Lavrenčič. Govori temperatno in izrazito. Imel je trgovino v zvezi z Domiceljem v Ljubljani. Ker se je obetala dobra trgovina z fižolom, si je najel s Hudnikovim posredovanjem pri „Glavni“ 30.000 K posojila. Šel je osebno iskat prekupev celo v Francijo. Za varnost posojila je izročil Hudniku ključ od skladišča.

Kupčeval je tudi s senom. Naredil je pogodbo z Mauerjem za 6 vagonov. Mesto 6 pa mu je dal le dva.

Nato govori o kupčiji s Thalom. Kupili so ga za 1.060.000 K, in sicer on, Hudnik in Putrich. Čudi se, kako so ga mogli vzeti v kompanijo, ker so vendar vedeli, da nima nikakega premoženja. On za svojo osebo je hotel biti le oskrbnik.

Branil se je sicer prevzeti upravo gospodarstva v Thalu, ker je imel trgovino v Ljubljani. Ker pa niso nikakor odjenjali od te zahteve se je končno vendar le oddočil.

Ker je bil njegov kompanjon Domicelj vedno bolehen, in ker je bila vrhu tega zelo slaba kupčija, je prišla tvrdka v konkurz s primanjkljajem 120.000 K.

V Thalu je postavil žage in začel sekati. Imel je čez glavo dela. Drugi pa se niso nič brigali. Hudnik je po Ljubljani biljardiral. Mauer pa se je vozil po železnici za provizijami.

Lavrenčiča je prišla nadzirat komisija iz Ljubljane, ki pa je bila tako v ročcah, kakor pravi on, da je vse „doppelt“ videla. Kmalu na to so Lavrenčiča odslovili. Lavrenčiču so drugi očitali, da je gledal le na svojo korist.

## Kje so menice?

Kontroverza nastane radi nekkih menic med Mauerjem in Lavrenčičem na eni in med Mauerjem in ostalimi na drugi strani. Stvar ostane nejasna in konstatira se, da se ne ve, kje je 6 menic v vrednosti 60.000 K.

Kot izvedenec v knjigovodstvo izpove dr. Lavš, da je bilo knjigovodstvo samo na sebi vodeno pravilno. Bilance se sestavljajo na podlagi izpiskov iz knjig. — Uradništvo se je držalo knjig. V formalnem oziru so bilance pravilne.

Bilanca iz l. 1906. je napačna in na podlagi te so napačne vse naslednje. Krediti so se dovoljevali na take načine, da se ni varovalo interesov zadruženikov.

Nato se čitajo izpovedi raznih prič, ki se osebno ni vabilo, na kar je dokazilni del postopanja zaključen. (Dalje.)

# B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in inozemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

## ZADNJE VESTI.

**Vulkanski izbruh v Mehiki. — 1300 mrtvih.**

Mehika, 9. junija. Vulkana Colina in Popocatepetl sta izbruhala ogromne mase lave. Vse vasi in mesta v okolici so kakor izmrta. Doslej je mrtvih blizu 1300 oseb. V Guadalupe se je podrla velika cerkev, v kateri so se nahajale originalne slike Murilla.

### Ministrska kriza v Belgiji.

Bruselj, 9. junija. Dosedanji železniški minister de Broqueville je po poldrugo uro trajajočem posvetovanju prevzel sestavo prehodnega kabineta, ki bo izpeljal nove volitve.

### Kolera.

Budimpešta, 9. junija. Po poročilu potnikov so celi mestni deli pregrnjeni z lesenimi plotovi; v teh zagrajenih delih je kolera neznansko divjala. Vsak dan umrje baje 10 do 15 oseb.

### Albanska vstaja.

Sofija, 9. jun. V pritsanišče Šindza je dospelo 20 000 pušk italijanskega, belgijskega in angleškega izdelka. Za orožje se je vnel vroč boj med Albanci in turško policijo. Vstasi so policijo posekali in nato brž spravili došlo orožje na varno.

+ Mizarji v Spitalu ob Dravi na Koroškem stavkajo. Ker bodo iskali najbrže po naših krajih stavkokaze, opozarjamo mizarje, da ne sprejemajo tam dela.

Odgovorni urednik Fran Bartl.  
Izdaja in zalaga založba Zarja.  
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

## Nič ne pomaga!



Moji gramofoni in godbeni avtomati so le najboljši

## A. Rasberger

Ljubljana, Sodnijska ulica št. 5.

## Laška kuhinja

Šelenburgova ul. 7  
nasproti glavne pošte.

P. n. gostom se priporoča pristno na novo došlo vino Brioni.

Vsak dan razne sveže morske ribe. Danes sardelce, sipe, peresa in mornarski slaniki. (Risotto).

Ravnateljstvo.

### Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu, kot požirek pristnega „FLORIANA-a“!

### Človek!

Pomni treh besed:



želodca red!

Postavno varovano.

## Kupujte „Zarja“

### Lekarna pri „zlatem orlu“

v Ljubljani, Jurčičev trg štey. 2,

priporoča sledeča zdravila:

#### Čaj za bolne na živcih

je izvrstno krepilno sredstvo za živce, izboljšuje spanje, učinkuje pri nervozni oslabeledosti. Cena kartonu K 1.20.

Dunajske kapljice zoper krč utešujejo bolečine v želodcu in trebuhu ter odganjajo vetrove. Steklenica 20 vinarjev, 6 steklenic K 1.—

#### Za gospe in gospodične

ima v zalogi čaj, ki je preizkušeno sredstvo pri vsakovrstnih bolih in nepravilnostih pri prihodu zaostalega mesečnega pranja, ki obenem pospešuje pranje (menstruacijo). Cena kartonu K 1.50.

V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. n. članom okr. bolniške blagajne v Ljubljani, bolniškemu zavodu c. kr. tobačne tovarne in bolniški blagajni c. kr. priv. južne železnice.

## Paul Vrtačnik

krojaški mojster

== Ljubljana ==

Kolodvorska ulica 26  
in Dunajska cesta 47.

Priporoča se sl. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Izgotavlja obleke v 12. urah.

## POZOR!!!

== Išče se mlekarno ==

ki se zaveže celo leto dobavljati sveže čajno maslo po tržnih (engro) cenah. Rabi se dnevno meseca jan. 5, februarja 5, marca 20, aprila 10, maja 10, junija 10, julija 5, avgusta 5, septembra 10, oktobra 10, novembra 10, in decembra 15 kilogramov čajnega masla. Kupuje se tudi dozoreli polementalski sir, Plačuje se takoj (tudi povzetje) ali pa na mesečni račun. Ponudbe je poslati na naslov:

Ivan Leskovec, trgovec v Pulju.

## Razglas.

Pri Mestni hranilnici ljubljanski so uradne ure za stranke ob sobotah in v dnevih pred prazniki od 8. dopoldne do 1. pop., sicer pa od 8. do 12. dop. in od 3. do 4. popoldne.

Ob nedeljah in praznikih se sploh ne uraduje.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice ljubljanske.

## „Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.  
Pirnati, Kolodvorska cesta.  
Zupančič, Kolodvorska cesta.  
Blaž, Dunajska cesta.  
Sterkovič, Dunajska cesta.  
Fuchs, Marije Terezije cesta.  
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.  
Šubič, Miklošičeva cesta.  
Senk, Resljeva cesta.  
Kanc, Sv. Petra cesta.  
Treo, „  
Kušar, „  
Podboj, „  
Stravs, Škofja ulica.  
Bizjak, Bahoričeva ulica.  
Remžgar, Zelena jama.  
Svetek, Zaloška cesta.  
Cešark, Šelenburgova ulica.  
Dolencec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.  
Ušeničnik, Židovska ulica.  
Kleinstein, Jurčičev trg.  
Wisiak, Gospodska ulica.  
Stiene, Valvazorjev trg.  
Košir, Hillšerjeva ulica.  
Sušnik, Rimska cesta.  
Klanšek, Tržaška cesta.  
Elsner, Kopitarjeva ulica.  
Blaznik, Stari trg.  
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.  
Sitar, Florijanska ulica.  
Zadel, Karlovska cesta.  
Kustrin, Breg.  
Sever, Krakovski nasip.  
Tenente, Gradaška ulica.  
Državni kolodvor.  
Križaj in Kotnik, Šiška.  
Likar, Glince.

## Milko Krapeš,

Zahtevajte najnovejši ilustrovani cenik, ki je ravnokar izšel in ga pošiljam poštne prost.

urar in trgovec, zaprisežen cenilec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3. - - - - -

## Delniška družba pivovarna „Union“

== v Spodnji Šiški pri Ljubljani ==

priporoča svoje izbrano

- marčno, dvojno marčno in izvozno pivo -

Telefon št. 53.

v sodčkih in steklenicah.

Telefon št. 35.

## Potniki severno in južno Ameriko

vožijo sedaj le po domači avstrijski progi

## Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električna razsvetljava, brezžični brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopej itd.

### Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojavnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.